

Dosarul nr. 3ra-709/2021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (A. Paniș)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Clima)

ÎNCHEIERE

22 septembrie 2021

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului depus de Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco în numele Parascoviei Băleanu și Iarîna Andrei,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Băleanu Parascovia, Iarîna Andrei, Iarîna Roman împotriva Consiliului municipal Chișinău, Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare, Agenției Servicii Publice, cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 20 septembrie 2019, Băleanu Parascovia, Iarîna Andrei și Iarîna Roman au depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău, Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare, Agenției Servicii Publice, solicitând obligarea Agenției Servicii Publice de a întreprinde acțiuni de inventariere și amplasare în planul parcului a construcțiilor și atribuirea numărului cadastral respectiv, cu rectificarea prin înregistrare în registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate a reclamanților asupra imobilului situat în xxxx, după cum urmează: înregistrarea a ½ cotă-parte după Parascovia Băleanu în baza certificatului de moștenitor testamentar nr. 2-4313 din 05 iunie 1995, și ½ cotă-parte după moștenitorii legali Iarîna Andrei și Iarîna Roman, conform certificatului de moștenitor legal nr. 10524 din 18 noiembrie 2010, anularea răspunsului Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare nr. 21/405-df; 21/782 din 15 mai 2019 ca fiind ilegal cu obligarea Direcției și a Consiliului municipal Chișinău să elaboreze și să emită actul administrativ privind atribuirea în arendă sau în proprietate privată a lotului de pământ cu suprafața de 0,198 ha, situat în xxxx, pentru înregistrarea și deservirea imobilelor proprietate privată, cu încasarea solidară

din contul pârâților a prejudiciului moral în mărime de 15 000 de lei, cât și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, în baza certificatului de moștenitor testamentar nr. 2-4313 din 05 iunie 1995, Băleanu Parascovia și Iarîna Elena au moștenit câte ½ cotă-parte din masa succesorală rămasă după decesul Domicăi Gangan, constituită dintr-o casă de locuit lit. A, situată în xxxx, cu dependente: șură, beci, amplasate pe un lot de pământ cu suprafața de 1986 m.p., fiind înregistrat la Biroul de Inventariere Tehnică Chișinău, care a eliberat adeverință de înregistrare în drept de proprietate, pașaportul tehnic al construcției, iar prin decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22 februarie 2001 s-a recunoscut dreptul de proprietate asupra imobilelor construite neautorizat, inclusiv asupra imobilelor nominalizate. Anterior, la 11 octombrie 1999, organul cadastral a întocmit planul geometric al lotului de pământ, cu indicarea suprafeței de 1986 m.p., care a fost coordonat fără obiecții cu arhitectorul Preturii sectorului Centru, arhitectorul mun. Chișinău, Centrul de Medicină Preventivă a mun. Chișinău și Serviciul Pompieri și Salvatori.

La 26 aprilie 1999, Iarîna Elena a decedat, patrimoniul său fiind moștenit de Iarîna Vladimir, care a decedat la 26 martie 2010, succesorii căruia sunt Iarîna Andrei și Iarîna Roman, conform certificatului de moștenitor nr. 10524 din 18 noiembrie 2010, care însă sunt în imposibilitate de a-și înregistra dreptul de proprietate în registrul bunurilor imobile, fapt ce reiese din avizul cu privire la respingerea executării serviciului solicitat din 13 mai 2019, prin ce se încalcă dreptul de proprietate, garantat de legislația națională.

Prin răspunsul Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare a Consiliului municipal Chișinău nr. 21/405-df; 21/782 din 15 mai 2019 s-a refuzat transmiterea în arendă sau vânzarea terenului aferent imobilului lor, cu suprafața de 1986 m.p., pe motiv că terenul dat face parte din spațiile verzi, refuz pe care-l apreciază ca ilegal și contrar exigențelor art. 59 alin. (1) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25.02.1998, deoarece reclamanții dețin decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22 februarie 2001, copiile planurilor geometrice din 30 iulie 1999 și 11 octombrie 1999, coordonate inclusiv de Primăria mun. Chișinău, aceștia deținând și certificatele de moștenitori, precum și răspunsul organului cadastral nr. 0100/15/59498 din 30 iunie 2015, ce confirmă existența imobilelor.

Prin încheierea din 28 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de Băleanu Parascovia, Iarîna Andrei și Iarîna Roman în partea pretențiilor înaintate față de Agenția Servicii Publice.

Prin hotărârea din 30 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani acțiunea înaintată de Băleanul Parascovia, Iarîna Andrei și Iarîna Roman a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 31 iulie 2020, Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco, în numele Parascoviei Băleanu și a lui Iarîna Andrei, au declarat apel împotriva hotărârii din 30 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco în numele Parascoviei Băleanu

și a lui Iarîna Andrei împotriva hotărârii din 30 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu menținerea hotărârii contestate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, demolarea casei de locuit înregistrate în dosarul de inventariere până la 30 iulie 1999 este succedată de pierderea valabilității documentelor eliberate pentru acest imobil, specificate supra, deoarece acestea vizează, după demolarea construcției, un imobil inexistent.

Instanța de apel a subliniat că dreptul de posesie asupra terenului la care pretind apelanții urma a fi confirmat printr-o decizie a Consiliului orășenesc, printr-un titlu de autentificare a drepturilor deținătorilor de teren, printr-un contract de arendă încheiat cu autoritatea publică locală, căreia îi aparținea și în continuare terenul litigios, pe când certificatul de moștenire, contractul de vânzare-cumpărare, contractul de donație, contractul de schimb, și altele pentru a căpăta forță probantă, urmau a fi întocmite/încheiate cu persoana care deținea dreptul respectiv până la transmiterea drepturilor asupra terenului, situație inexistentă în cauza dată. Or, datele din pașaportul tehnic al construcției referitoare la suprafața terenului nu poate fi reținut ca fiind confirmare a suprafeței folosite de proprietarii construcției, în condițiile în care acest înscris nu se regăsește în lista actelor confirmative a drepturilor asupra terenului, datele respective nu sunt efectuate în baza unei decizii a autorității competente sau a unui act juridic încheiat cu aceasta, motiv pentru care actele invocate de apelanți nu sunt, potrivit normelor citate supra, translativ de drepturi asupra terenului litigios, relevante în acest context fiind dispozițiile art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă (aplicabil la caz prin prisma art. 195 din Codul administrativ), care prevede că circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace de probă.

De asemenea a reținut că potrivit anexei nr. 11 a Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat nr. 1538 din 25 februarie 1998, Parcul „Valea Morilor” este atribuit la categoria monumentelor de arhitectură peisajeră, iar în temeiul art. 7 alin. (2) al acestei legi, terenurile obiectelor și complexelor din fondul ariilor protejate sunt destinate ocrotirii naturii, fac parte din proprietatea publică, nu pot fi privatizate și nici arendate, au un regim de protecție și gospodărire conform legislației în vigoare.

Colegiul a conchis că terenul ce aparține autorității publice locale, atribuit la domeniul public din categoria monumentelor de arhitectură peisajeră, la care este atribuit terenul cu numărul cadastral xxxx, pe care este dislocat Parcul „Valea Morilor” și este amplasată construcția apelanților, nu poate fi nici înstrăinat, nici oferit în arendă în temeiul dispozițiilor legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat, care are, în raport cu celelalte norme citate, statut de normă specială, derogatorie, aplicabilă prioritar în raport cu normele generale citate supra. Astfel, pârâții sunt în imposibilitate de a atribui apelanților în proprietate sau în arendă terenul pretins de aceștia în condițiile existenței unei interdicții exprese în textul legii speciale, motiv pentru care Colegiul constată că refuzul autorităților de a da curs cererii corespunzătoare a apelanților este conform exigențelor legale.

La 21 mai 2021, Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco în numele Parascoviei Băleanu și a lui Iarîna Andrei, au depus recurs împotriva deciziei din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând anularea deciziei contestate, cu adoptarea unei decizii noi privind restituirea cauzei la rejudecare (f.d. 146-149).

În motivarea recursului, recurenții și-au exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, indicând că, unicul motiv invocat și susținut de instanța de apel în respingerea acțiunii a constituit faptul că la materialele dosarului lipsește proba înregistrării de către beneficiarii deciziei Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22 februarie 2001 „Cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra imobilelor construite în mod neautorizat pe teritoriul municipiului Chișinău” a dreptului de proprietate al Parascoviei Băleanu și Elena Iarîna (mama lui Andrei și Roman Iarîna) asupra casei de locuit lit. x din xxxx cu suprafața totală de 31,3 m.p., suprafața locativă 9,2 m.p., inclusiv veranda deschisă lit. „a” cu suprafața de 17,5 m.p.

În opinia recurenților, concluzia instanței ierarhic inferioare este neîntemeiată și contrară probelor anexate la materialele cauzei de contencios administrativ. Or, instanța de apel în decizia sa a indicat că prin răspunsul Oficiului Cadastral Teritorial, filiala ÎS „Cadastru” nr. 0100/15/59498 din 30 iulie 2015 și scrisoarea Agenției Servicii Publice nr. 01/Col-707/19 din 28.11.2019 se confirmă faptul că potrivit datelor din dosarul de inventariere tehnică, casa de locuit și veranda indicate este înregistrată (f.d. 25). Ulterior, din cauza demolării casei de locuit indicate și construirii în schimb a unei alte case locuit, deja cu suprafața totală de 31,3 m.p., suprafața locativă de 9,2 m.p., inclusiv veranda lit. „a” - 17,5 m.p. construite de Parascovia Băleanu și Iarîna Elena prin decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22 februarie 2001 „Cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra imobilelor construite în mod neautorizat pe teritoriul municipiului Chișinău”, s-a recunoscut dreptul de proprietate privată asupra construcției reconstruite (f.d. 21-22).

Recurenții au menționat că, în pct. 3 din decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22.02.2001 este indicat „Organul Cadastral Teritorial Chișinău (dl. Anatol Ghilaș) va înregistra și va opera modificările respective în dosarele de inventariere tehnică ale obiectivelor indicate mai sus, conform prezentei decizii”. Prezentul act administrativ a fost pus în executare de către autoritatea publică locală - Primăria mun. Chișinău (pct. 4 din decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22.02.2001). Or, potrivit răspunsului Oficiului Cadastral Teritorial, filiala ÎS „Cadastru” nr. 0100/15/59498 din 30 iulie 2015 (f.d. 25), se confirmă faptul că casa de locuit împreună cu veranda reconstruită este înregistrată în dosarul de inventariere tehnică, fără a fi trecute datele respective în Registrul Bunurilor Imobile, acțiuni independente de voința recurenților.

Recurenții și-au exprimat dezacordul cu concluzia instanței de apel precum că la moment lipsește un act juridic ce ar confirma existența înregistrării dreptului de proprietate privată asupra construcțiilor nominalizate, pe motiv că potrivit art. 28 alin. (1) lit. a) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25.02.1998, înregistrarea dreptului asupra bunului imobil se face în temeiul actelor administrative emise de autoritățile publice abilitate în modul stabilit de legislație, în vigoare la data adoptării lor. Respectiv, actul administrativ prin care a fost recunoscut după Parascovia Băleanu și Iarîna Elena a dreptului de proprietate asupra casei de locuit, cu suprafața totală de 31,3 m.p., suprafața locativă de 9,2 m.p., inclusiv veranda lit. „a” - 17,5 m.p. constituie decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 6/13-1 din 22 februarie 2001, iar faptul înregistrării acesteia în dosarul de inventariere tehnică se confirmă prin răspunsul OCT nr. 0100/15/59498 din 30 iulie 2015 și Actul de constatare nr. 0100/19/184319 din 14.12.2019 cu anexarea planului

geometric în care sunt făcute mențiunile de rigoare, probe și argumente însă care nu au fost analizate de către instanța ierarhic inferioară.

Conform art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost emisă la 27 ianuarie 2021, respective decizia integrală fiind recepționată de către recurenți la 31 martie 2021 (f.d. 140).

Prin Hotărârii Parlamentului nr. 49 din 31 martie 2021 privind declararea stării de urgență, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 01 aprilie – 30 mai 2021.

La 28 aprilie 2021, Curtea Constituțională a adoptat hotărâre pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului privind declararea stării de urgență nr. 49 din 31 martie 2021, prin care a declarat neconstituțională Hotărârea Parlamentului privind declararea stării de urgență nr. 49 din 31 martie 2021.

În această ordine de idei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, termenul de 30 zile pentru depunerea recursului a început să curgă din 29 aprilie 2021, ziua imediat următoare datei declarării neconstituționale Hotărârea Parlamentului privind declararea stării de urgență nr. 49 din 31 martie 2021, și a expirat la 28 mai 2021, aici ținând cont că prin prisma pct. 1 din Dispoziția nr. 3 din data de 15 aprilie 2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență, termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 49 din 31 martie 2021.

Prin urmare, recursul depus de către Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco în numele Parascoviei Băleanu și a lui Iarîna Andrei la 21 mai 2021, este în termen.

La 09 iunie 2021, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimațiilor copia cererii de recurs, fiindu-i explicat dreptul de a depune referință asupra recursului declarat.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să

însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că din Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245, alin.(2) din Codul administrativ.

În context, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că, admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco în numele Parascoviei Băleanu și a lui Iarîna Andrei, este inadmisibilă.

În conformitate cu prevederile art. art. 230, 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Iarîna Roman și avocatul Andrei Mațco în numele Parascoviei Băleanu și a lui Iarîna Andrei, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Nina Vascan

Victor Burduh